UJÉVI ÜZENET

Irta HORDÓSY IVÁN

Rákosi Jenő — évekkel ezelőtt — a hozzáintézett kérdésre, hogy kivánatos-e, ha a külföldön élő magyarság beleszól a Magyar Szülőhaza belpolitikájába, azt válaszolta, hogy nem, mert a külföldi magyarság időben és térben túlságosan nagy távolságokra él a Duna-Tisza közétől, aminek folytán lehetetlenség, hogy az óhazai helyzetet helyesen lássa miután az események rugóiról a nagy távolság folytán igen gyakran nem tud, nincs abban a helyzetben, hogy tárgyilagosan itélhesse meg az óhazában történtek miértjét. Az óhaza politikai viszonyaival való foglalkozás csak éket ver Rákosi Jenő szerint a külföldön élő magyarság soraiba — ez az oka, amiért ő ennek a kérdésnek kikapcsolását ajánlja a külföldi magyarság közéletéből.

Bár szerény véleményünk súlyát a nagy magyar publicistáéval összemérhetetlennek tartjuk, újesztendő napján mégis szeretnénk hozzászólni ehez a kérdéshez.

A külföldön élő magyarság egyik igen jelentős táborában, a kanadai magyarság soraiban élve és küzdve többéves tapasztalatunk azt mutatja, hogy az óhazai viszonyok iránt való érdeklődést a külföldi magyarság között semmiféle vonatkozásban, tehát politikaiban sem lehet háttérbeszoritani.

Ez már magábanvéve olyan fontos tapasztalati tény, amely egyedül illuzorikussá teszi a Rákosi Jenő által vallott tendenciát, mjután még azoknak a külföldi magyaroknak, akik esetleg magukévá teszik Rákosi felfogását, sem áll módjukban, hogy azt hosszabb időn át vallják és hirdessék is, miután a magyarság másik csoportjaiban mindig lesznek, akik — a közvélemény parancsára — foglalkozni fognak a magyar belpolitikával, mégpedig olyan módon, hogy az ellen épen azoknak kell a leghatározottabban fellépniök, akik Rákosi felfogását eredetileg magukévá tették és az ő általa lehelt szellemben óhajtják a külföldi magyarság sorsait irányitani. Miután tehát a probléma megvan és meglesz mindaddig, míg külföldi magyarság lesz, leghelyesebb azzal, mint adott ténnyel számolni és miután a külföldi magyarság szerepe a trianoni katasztrófa folytán a Szülőhaza szemszögéből állandóan nagyobb és nagyobb lesz, a régi elméletet ki kellene cserélni és inkább arra kellene törekedni, hogy a világ bármely részében élő magyarság lehetőleg minél egységesebb szellemben értesüljön ugy a Csonka Haza, mint az elszakitott területek valamint a különböző külföldi országokban élő testvérei sorsáról, de mindenekfelett a középpontban levő Magyarország helyzetéről és legelsősorban politikai és külpolitikai céljairól.

A Rothermere akció megmutatta, hogy lehetnek és lesznek problémák, melyek egyetemes magyar jelleggel birnak és amelyek köré az egész világ magyarsága csoportosulni fog.

Ez pedig feltétlenül kivánatos elsősorban a Csonka Haza, másodsorban az egyetemes magyar ügy és harmadszor a külföldi magyarság összetartása szempontjából.

Ez a néhány sor üzenet — komoly megfontolásra — azoknak, akik a magyar élet kormánykerekénél állanak a mai viharos időkben és üzenet az is, hogy az Óhazának az eddiginél sokkal nagyobb mértékben kell számolnia a külföldön élő magyarság véleményével, mint eddig tette, ha azt akarjuk elérni, hogy bizonyos egyetemes és egészséges magyar gondolat és érzésvilág kösse össze a világ valamennyi magyarját.

Feltesszük, hogy a fentebb kifejtettek eléggé logikus és komoly alapokon állanak ahoz, hogy elfogadhatók legyenek és ezért a kanadai — és azt hisszük, az amerikai és a külföld legtöbb országában élő magyarság nevében is mindenek előtt nagyobb, a mainál sokkal szélesebbkörü demokráciát kérünk a magyar nép számára.

Mi itt a legnagyobb emberi jogok és szabadságok országában élünk, ahol szintén lehetnek és vannak is hibák, amelyek különösen nemzetiségi türelmetlenségből származnak, de meg kell állapitanunk, hogy a nemzetiségi türelmetlenség megközelitőleg sem olyan nagy azon európai országok ittélő fiaival szemben, amely országokban demokratikusabb, modernebb rendszer uralkodik, mint a mi szülőhazánkban.

Nekünk fáj, ha lenéznek bennünket és ennek a lenézésnek oka legelőször az, hogy a mi óhazai társadalmunk legaisó, de egyuttal nemzetfenntartó rétege — évszázadok folyamán — nem részesült a nyugati civilizációnak és kulturának azokban az áldásaiban, (jól tudjuk, hogy átkai is vannak) amelyeket a tőlünk nyugatra élő népek élveztek. Ennek a szomoru következménye, aztán az, hogy a külföldre került magyarság jelentős része — saját vélemény és önálló, tudatos és gerinces felfogás nélkül tanácstalanul csoportosul egyik vagy másik vezető körül és épen tanulatlansága folytán igen sokszor olyanok táborát erősiti, akik hangzatos jelszavakkal széditik el s ezáltal az egyetemes nagy magyar gondolat számára nemcsak elveszett, hanem annak egyenesen ellenségévé válik.

Itt van például a külföldi magyarságnak egyik legfontosabb problémája, a kommunista szervezkedés. Azt senki előtt sem kell bizonyitani, hogy akinek Moszkva az ideálja, az előtt az ezeréves magyar trikólornak többé nincsen becsülete. És Moszkva ügynökei, a külföldi magyarság között élő agitátorok és ujságirók elsősorban épen az óhazai demokrácia hiányát használják fel főfegyverül — az óhaza ellen. Mert az első cél az, hogy először meg kell ölni a nemzeti érzést, mert az a legfőbb akadálya a Moszkvából irányitott internacionalizmusnak. Azok azután, akiknek szive magyarul dobog, gyakran igen nehéz helyzettel találják magukat szemben, ha tényekkel nem tudják igazolni, hogy az óhaza politikájában valóban a tényleges és eredményeket felmutató demokratikus fejlődés tört utat magának, mert hiszen napról-napra látjuk, hogy az ellentábor ügynökei, nemcsak a valóságot ferditik el a leglelkiismeretlenebb módon, de nem riadnak vissza a legförtelmesebb hazugságok és rágalmak kitalálásától és föltálalásától sem — mégpedig olyan útszéli hangnemben, amely minden valamire való izlésü emberben valóságos undort vált ki.

De nemcsak az egyetemes magyar gondolat, hanem az új haza társadalmába való bekapcsolódás szempontjából is a legnagyobb ellensége a külföldi magyarságnak a bolsevizmus problémája. Ennek a szerencsétlen betegségnek a civilizáltabb népek, elsősorban angolok, skandinávok, németek, franciák stb. soraiban alig van talaja, azért veti rá magát olyan hevességgel a demokratikusan kevésbé fejlett nemzetiségekre, minek folytán az ür a magyarság és az uralkodó faj között ma még nagyobb mint sok más nemzetiség esetében, holott a rég megtelepedett magyarság óriási munkával valóban megalapozta a következő magyar generációk tekintélyét, de ezt a tekintélyt le is lehet rontani.

Állandó harc és küzdelem tehát a mi életünk, mindazoké a külföldi magyaroké, akik fajtájuk sorsáért, jövendőjéért szivük egész szeretetével aggódnak.

Az ujesztendő küszöbén örömmel nézünk az elé a rövidesen bekövetkező pillanat elé, amikor Amerika, az Óhaza és Kanada magyarsága egységes szellemben, kéz- a kézben fogja letenni koszoruját a newyorki Kossuth szobor talapzatára.

Kivánjuk, hogy ez a kézfogás bevezetése legyen az egész világon élő magyarság szellemi egyesülésének, közös munkálkodásának a közös magyar demokratikus célok érdekében abban a szellemben, melyet Kossuth Lajos, nemcsak a magyarság, de az egész emberi nem egyik legnagyobb szabadsághőse és jogainak lánglelkü harcosa hirdetett és amelyekért a márciusi ifjak életüket adták.

Keletkanadában a legjobb, leghiatosabb és leggyorsabb pénzküldési iroda.

Pénzküldésekért teljes felelősséget vállalok.

HÁZAK, FARMOK STB., ADAS-VETELET INTÉZTESSE VELEM

Bármilyen ügyes-bajos dolgában forduljon hozzám:

LOUIS SZABO

BOX 244 515 SOUTH MAIN Str. Welland, Ont.

A „CANADIAN NATIONAL RAILWAY EXPRESS" magyar megbizottja.

Minden okunk megvan tehát rá, hogy kivándorolt kis honfitársunkat, akiben sorsunk osztályosát látjuk, mert hiszen neki is meg kell küzdenie a kezdet nehézségeivel, mig elnyert a polgárjogot, honalapitásának első napjaiban a magyar ember állatszerető szivének védelmébe vegyük.

A szegény kis szürke magyar fogoly

körül folyik ujabban a harc a kanadai angolnyelvü sajtóban. Legutóbb a „Rod and Gun", a kanadai vadászok és halászok lapja foglalkozik a kérdéssel és azt a következtetést vonja le, hogy a magyar fogoly térhóditása lassanként kiszoritja Kanada jellegzetes nemzeti madarát, a prairie csirkét.

Az igazság kedvéért azonban megjegyzi a „Rod and Gun," hogy a megállapitások még nem végleges, de az illetékes hatóságok nagy figyelemmel kisérik a problémát és azt mondják, hogy a közvélemény erősen megosztik abban a kérdésben, vajjon kivánatos-e a szürke kis magyar madárnak ez az erős térhóditása Kanadában?

Sok helyről az a jelentés érkezett be, hogy a magyar fogoly megtámadja a prairie csirkék fészkét, máshelyről meg pont az ellenkezőjét irják, hogy t. i. a kanadai és a magyar madár a legnagyobb békességben és barátságban él és legelészik egymás mellett.

Egyes hivatalos jelentések mégis kénytelenek megállapitani, hogy az év nagyobb részében nincs baj a „magyar" és a „kanadai" között, de a párzás idején mindkét madár sokkal ingerlékenyebb, mint rendesen és ilyenkor gyakran előfordulnak az összetüzések, melyekből rendesen a magyar fogoly kerül ki győztesen.

— Nagyon sajnálatos volna — zárja be méla panaszait a „Rod and Gun" ha kiderülne, hogy a magyar fogoly fokozatos szaporodása ezuttal magával hozná a mi benszülött, saját madarunk pusztulását."

Hogy ez sajnálatos lenne, azt mi is valljuk, akik uj hazánk jellegzetes madarát élve és halva egyaránt szeretjük, de nem lenne kevésbé sajnálatos, ha a nemzetiségi kérdés a gyarló emberek társadalmából átkerülne az állatok világába is.

A magyar foglyot azért honositották meg Kanadában, mert a prairie csirke amugy is kiveszőfélben volt, a magyar fogolynak fogalma sem volt a baranyai és a félegyházi határban, hogy hol, merre is van Kanada. Hitták, hozták, hát jött. Szivesen látták, hát megtelepedett. Élet, erő volt benne, hát szaporodott, sokasodott és küzdelmet folytatott a létért. Eltanulta kanadai komájától, a prairie csirkétől, hogyan kell viselkedni a harminc fokos hidegben: hosszú, mély alagútakat ásott a hóban és jól érzi magát. Hát nem ezt akarták, akik behozták? Hogy tényleg bántaná a prairie csirkét, nem tudjuk, de nem is hisszük el. Legfeljebb melegebb a vére és hevesebb a temperamentuma, mint a kanadai komáé. De majd lehütik lassankint azt is az északi szelek. Aztán meg: most már szabad lőni is. Egész októberben szabad rá a vadászat — tizet is lőhet belőle egy nap akárki. A pecsenyéje talán szintén van olyan jó, mint a prairie csirkének.

A PITTSBURGI TÓTOK TÁVIRATBAN ÜDVÖZÖLTÉK ROTHERMERE LORDOT

AZ AMERIKAI TÓTOK ÁRULÓKNAK TEKINTIK A CSEHEKET ÉS RENEGÁTOKNAK HLINKA KÖVETŐIT

A cseh-szlovák köztársaságot onnan érte a legerősebb csapás, ahonnan Benesék és Hlinkáék legkevésbé várták és pedig Amerikából. Mint a Párisban megjelenő La Slovaquie cimü lap irja, a pittburgi tótok táviratban üdvözölték Rothermere lordot. Ennek a táviratnak nagy jelentősége van, mert köztudomásu tény, hogy a cseh-szlovák köztársaság megszületésének egyik alapja, sőt legfőbb okmánya a pittsburgi rezolució.

Masaryk és Benes 1918 május 30.-án csikarták ki az amerikai tótoktól ezt az egyezményt amelyben az utóbbiak kimondták a Felvidéknek Magyarországtól való elszakitását és Csehországgal való egyesülését. Az egyezményre azért volt szükség, mert Masaryk 1917-ben arra kérte Clemenceaut, hogy ismerje el a cseh-szlovák államot. Clemenceau az elismerés feltételéül azt tüzte ki, hogy egyezzenek meg a szlovák körökkel, mert cseh-szlovák államot szlovákok nélkül nem tud elképzelni. Masarynak tehát szüksége volt valami szlovák egyezményre és jól tudta, hogy a felvidéki tótok között azt nehezen szerzi meg, tehát elment Amerikába s ott sok pénzzel és agitációval az amerikai tótokat nyerte meg. Igy született meg a pittsburgi egyezmény, amiről a felvidéki tótok mitsem tudtak, s ennek alapján Párisban a Felvidéket Csehországhoz csatolták. A cseh és szlovák egyesülés óta azonban még csak 9 év telt el, de az amerikai tótok meggyőződtek arról, hogy Masarykék a tótokat becsapták és nem a cseh-tót testvériséget hozták létre, hanem a nagy Csehországot teremtették meg. A tótok tehát most üdvözölték lord Rothermeret s ez az üdvözlés annak nyilt deklarációja, hogy a pittsburgi egyezményt megtagadják. Ezzel az egyezménnyel azt az egyetlen bázist is kihuzták a cseh-szlovák köztársaság alól, amelyen fölépült.

(Folytatás a 4. oldalon!)

A SZÉKELYEK ISPÁNJA

Irta: KACSÓ SÁNDOR

(Az oláh megszállás alatt levő Erdélyben erős, izmos magyar irodalom sarjadozott az elnyomás és szenvedés hosszú évei alatt. A legnagyobb tehetségek egyike, KACSÓ SÁNDOR, aki tavaly nyerte meg az erdélyi nagy mecénás, marosvécsi Kemény János báró által alapitott harmincezer lejes ugynevezett „Helikon" nagy dijat.

Kacsó Sándor ezt a novelláját külön a Kanadai Magyar Ujság olvasói számára irta.)

•

Fekete hollók s pápista varjak lepték el egyszerre a szomoru földet. Ködöt reggelizett az elszomorodott novemberi ősz s reggelije esteledésig tartott. Éjszakánként pedig kajánkodó szelek cirogatták végig az ég ábrázatát, ugyhogy a méla hold s a sok apró csillag letekinthetett a mekopasztott mezőkre. Nyilván nem örvendeztek nagyon a látottak fölött, mert tekintetük a földre fagyott s reggelre kopogos csonttá meredtek az utak a mezők, és a sóhajok is az emberek ajakán.

Alparét falu a Bábolna-hegy oldalához huzódott kegyetlen szomoruságában, mintha megperzselt, oldalbatámasztott kuny hóinak várrá erősitett sáncaitól várt volna egy kis melegséget, oltalmat. A faluban lézengő parasztok bámulták a semmit s arcukra három esztendő nyomorusága és civakodása rajzolt olvasható ráncokat.

A dérlepte mezők felől egy lovas tologatta maga előtt a gomolygó ködöt. Bajuszára s szakállára cifra arabeszkeket rajzolt a ragaszkodó zúzmara. Kucsmáját szemöldöke dombjáig huzta s kengyele talpát szalmával tekergette be, hogy távolabb tartsa lóbőr csizmájától a hideget. Utjában csoportosan keringtek előtte a varjak s háta mögött szavukat felejtve ültek meg a fagyos göröngyökön. A lovas befordult a toprongyos házak közé.

Éles szemével általnézte a tej szinü ködöt s végig hordozta tekintetét a szomoru hajlékokon.

— Isten haragos verése az rajtatok büneitekért — mormogta s ember után kutatott, aki elárulja neki az utat.

A lézengő parasztok azonban közeledtére riadtan tünedeztek el ajtóik mögött.

— Téli vitéz — suttogták babonásan s félelemmel kerülték el a vele való találkozást.

A lovas megállitotta a lovát s zsibbadt lábait nyujtogatva félszegen fordult le a lóról. Tapogott néhány percig, hogy utjába kergessen valakit a sors, de csak elunta a sokáig tartó várakozást.

— Héj! Hát ki él még itt? Valamennyien kipusztultatok ebből az átkozott faluból?

Hangja általverte a ködöt, de senkisem mozdult a bezárt ajtók háta megett. Végre az egyik rozoga házhoz lépett s megveregette kardja markolatával az ajtót.

— Bujj ki paraszt! Vagy oda fagytál?

Vén jobbágy, szánalmas meg hajlással nyitotta fel az ajtót. Szakadozott condrája utat nyitott a bőréhez s a hidegtől és a félelemtől egyformán reszketett

— Megsiketültetek, hogy nem halljátok az utazó szavát? — kérdezte boszankodva a téli vitéz.

— Meg uram, meg bizony, megsiketültünk — motyogott gyámoltalanul a paraszt. — Kipusztul a falu.

— Sehol egy ember ...

— Kipusztul a falu — ismételte az öreg.

— Persze! Kolozsvárra gyülekeztek mi? A népkirály mellé.

— Oda is uram, de csak a fiatalok, akik még megmaradtak. Kipusztulunk bizony, semmink sincs, éhezünk.

— Ne reszkess — mondta megvetően a vitéz. — Nem tizedért jöttem. Akkor siránkozz, ha azért küld a püspök. Itt van-e még a faluban Tamási Henrik, a székelyek ispánja?

— Itt van uram; ha egyenesen haladsz, egy negyedrész óra alatt odáig érsz. Megismered a házat, mert nagy és ujra van sikálva. Az is leégett uram, csak egyenesen haladj.

— Gyere, vezess oda — parancsolt a vitéz. Habozva lépett ki az öreg a csipős hidegbe.

— Hideg van uram. Öreg vagyok ... Lever a fagy. Bosszankodva ragadta meg a lova kantárszárát és hátat fordított az öregnek.

— Bujj vissza hát a vackodba! Bezzeg én Kolozsvártól jövök s még se nyávoghatom, hogy hideg van.

Derekán szorosabbra kötötte cifra kardkötőjét s kantárszáron vezette tovább a lovát az ispán tanyája felé, hogy kigyalogolja magából a dermesztő hideget.

A meglapuló kunyhók ajtajából pedig riadt arcu jobbágyok tekingettek utána s amint elnyelte alakját a köd, összeröffentek a vén paraszt körül. Halk suttogással kérdeztek, feleltek, sóhajtoztak.

— A püspök embere? Az ispánhoz jött?

— Bevették Kolozsvárt. Vége a felkelésnek.

— Nagy Antalt kerékbe törték ...

— Nem jön többet a szent hegyre, hogy számon tartsa a jobbágyság panaszát ...

A hideg a házba üzte őket, a hol a falak mellé letelepedtek hosszú sorban s bánatosan, némán lógatták deres fejüket. A köd pedig még sürübben eresztkedett le a Bábolna-hegy tetejéről s reáfeküdt lomhán a falura, hogy suttogását is betakarja irigy titokzatosságába.

•

Tamási Henrik, a székelyek ispánja Lépes püspök szigoru parancsát teljesitgette Alparéten. Naponkint, ha a köd megengedte, kitekintgetett Bábolna fe lé, ahol nemrégiben parasztok kemény sáncai ellen vezette a székelyeket. Egyébként azonban nem sokat üzte magát az ügyletekkel. Jajgatni, sirni legalább szabad legyen a jobbágynak is, ha fáj valamije, pedig hát van ami fájjon, mert Lépes György kapzsisága kiszedi a szájából az utolsó falat derce kenyeret is. Hogy aztán ő tovább nyomorgassa őket, arra nem szorult elég vadság a szive fölé. Hát csak fölfigyelt a Bábolna-hegyre, hogy ujból véres menedéke ne legyen a parasztságnak s mód felett jól esett a lelkének, hogy nem kell elkeseredett, átkozódó jobbágyokat apritania halomba.

Most medvebőrrel leteritett pamlagán félkönyökére támaszkodva heverészett s megforgatta agyában a naponkint ujrakinzott gondolatokat.

Mellette, a földön kuporogva, cifraingü román leány négyhuru hárfán halkan jajgató nótát